

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

Avgust №8, 2026

Агробизнес, наука и
технология

AGROBIZNES FAN VA TEXNOLOGIYALAR

Agribusiness, science and
technology

№ 083688

ISSN:

3060-5245

Toshkent-2026

Platform &
workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'liqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vitautes Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 558-sahifa.

E'lon qilishga 2026-yil 28-avgustda ruxsat etildi.

G'YOSOV ILXOM KARIMOVICH

Qurilish sanoati korxonalarida korporativ boshqaruv va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning metodologik asoslari.....287

BOLLIYEV SHAMSIDDIN TURSUNMAMATOVICH

Kichik biznes sohasiga investitsiyalarni jalb etishning ilmiy-nazariy asoslari....300

SHARIPOV LAZIZ AKTAM O'G'LI

Comparing parametric and non-parametric efficiency measurement under data quality constraints: stochastic frontier and dea evidence from smallholder sweet sorghum farms in Uzbekistan.....306

KARIMOVA MUHAYYO ORIF QIZI

Qandolatchilik mahsulotlarining sifat nazoratini oshirishda statistik usullardan foydalanishni takomillashtirish.....314

URALOV ELSHOD SIROJIDDIN O'G'LI

Mintaqada intellektual va texnologik salohiyat tushunchasining tatbiq etish.....322

MOVLONOVA DILRABO NOMOZ QIZI

Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda klasterlash mexanizmlarini takomillashtirishning konseptual asoslari.....328

JO'RAYEVA SHAXLO UCHQUN QIZI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligini ta'minlashning aholi bandligiga ta'siri.....340

AXMEDOVA NAFISA AMIRDDIN QIZI

Innovatsion rivojlanish sharoitida O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish.....347

MIRZAYEV MUZAFFAR MAXMUDOVICH

Yaponiya-O'zbekiston investitsiya hamkorligi: institutsional tuzilma va evolyutsiya bosqichlar.....356

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

MASHRAPOV AHLIDDIN TURSUNALIEVICH

Farg'ona viloyatining unumdorligi past tuproq – iqlim sharoiti uchun mos, yuqori hosilli o'rik navlarini tanlash.....366

ESHPULATOV DOSTONBEK BOXODIR O'G'LI

Iqlim o'zgarishining paxta va bug'doy hosildorligiga ta'siri: O'zbekiston tumanlari bo'yicha panel ma'lumotlar tahlili (2015–2024).....371

RUZMETOV UMID ISMAILOVICH, ULUGOVA SAFARGUL FAYZULLAEVNA

Toshkent viloyati Bo'stonlik tumani sharoitida dorivor enotera (Oenothera Biennis L.) o'simligini yetishtirish uchun tuproqlarning mexanik tarkibi va agrokimyoviy xususiyatlarini baholash.....385

ПАВШАНОВА Н.А.

Урожайность и продуктивность совмещённых посевов сортов маша с хлопчатником в условиях Ташкентской области.....391

CHARIEVA XILAL DO'STMURATOVNA, TADJIEV MARDONQUL, DJURAEV BAYNIYAZ CHARIEVICH, BEGIMQULOV BEHZOD O'ROLOVICH

Ingichka tolali g'o'zaning konkurs nav sinovi ko'chatzoridagi navlar va tizmalarining qimmatli xo'jalik belgilari.....398

MASHRAPOV AXLIDDIN TURSUNALIEVICH

Behi nav va duragaylarini gullash darajasini baholash.....403

MIRZAXIDOV ULUG'BEK BAXTIYOROVICH, MIRZAXIDOV BAXTIYOR JALOLIDDINOVICH

Tok va bog'larni zararkunanda va kasalliklardan himoya qilish choralari.....408

TADJIEV MARDONQUL, DJURAEV BAYNIYAZ CHARIEVICH, BEGIMQULOV BEKZOD O'ROLOVICH, KURBANOVA GUBAXOR ABDUSATTAROVNA

Kuzgi bug'doy va takroriy ekilgan moyli ekinlarning hosil to'plashi.....416

ISROILOV SARDORBEEK UKTAMJON O'G'LI

Qovoq va kunjutni qayta ishlashning ikkilamchi xomashyosidan pektinga boy ozuqa uni olish texnologiyasini ishlab chiqish.....422

TUROBOV FAZLIDDIN BAHROM O'G'LI

Shox-shabbani shakllantirish usullarining chilonjiyda (Ziziphus Jujuba Mill.) navlari novdalarining yillik o'sishiga ta'siri.....434

NURMATOV SHERZOD SHAKARBAYEVICH

Brokkoli kukunini ishlab chiqarishda quritish usullarining mahsulot sifati va bioaktiv komponentlarning saqlanishiga ta'siri.....440

KARAMIRZAEV YOMG'IR XUDOYNABAYEVICH

Sug'oriladigan taqir-o'tloqi tuproqlarda mikroelementlar miqdorini o'zgarishiga g'o'zani tomchilatib sug'orish va mineral o'g'itlarni qo'llashning ta'siri.....451

RASULOV MARAT BAYDULLAYEVICH, XAKIMOV ABDUMUROD ESIRGAP O'G'LI, RASULOV MURAT BAYDULLAYEVICH, QODIROVA SAODAT MURODOVNA, RASULOV QAYRAT BAYDULLAYEVICH

Moyli ekinlar genofondi namunalarining urug'laridagi biokimyoviy ko'rsatkichlarning o'zgaruvchanligi va qiyosiy baholanishi.....456

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, AZIZOV BAXRAM MUZAPAROVICH

Marjumakni amal davrida sutkalik o'sishiga ekish muddati, me'yor va usullarining ta'siri.....463

SAMATOV ABDULAZIZ SHUXRAT O'G'LI, ABDUVOXIDOV GIYOS KURBONALIYEVICH, MAVLYANOV DILMURD RAXMATULLAYEVICH, XOJAQULOV SHERZOD BAXTIYOROVICH

G'o'zaning mahalliy navlar ishtirokidagi F₂ duragaylari va ota-ona shakllarni ayrim morfo-xo'jalik belgilari tahlil natijalari.....468

XOJAQULOV SHERZOD BAXTIYOROVICH, ABDUVOXIDOV GIYOS KURBONALIYEVICH, MAVLYANOV DILMURD RAXMATULLAYEVICH, SAMATOV ABDULAZIZ SHUXRAT O'G'LI

Intensiv texnologiya 76*10*11*1 sxemada tomchilatib va egatlab sug'orish hamda polietilen to'shalgan va ochiq maydonda xorijdan keltirilgan yangi g'o'za navlarining o'sish-rivojlanishi va hosildorligiga ta'siri.....477

UO'T: 634.12.632

BEHI NAV VA DURAGAYLARINI GULLASH DARAJASINI BAHOLASH

MASHRAPOV AXLIDDIN TURSUNALIEVICH

Akademik M.Mirzayev nomidagi bog'dorchilik, uzumchilik va vinochilik
ilmiy-tadqiqot instituti Farg'ona ilmiy-tajriba stansiyasi direktori, q.x.f.f.d.

E-mail: axliddinmashrapov81@gmail.com

ORCID: 0009-0001-7346-7045

Annotatsiya. Ushbu maqolada behi nav va duragaylari bo'yicha olib borilgan tadqiqot natijalari va quyidagi fenofazalar o'rganildi kurtaklarning yozila boshlash sanasi, ya'ni vegetatsiyaning boshlanishi, gullashning boshlanishi va tugashi bo'yicha ma'lumotlar berilgan. Gullash darajasini baholash natijalari Izobilnaya (4,0 ball), Olmabehi (4,3 ball), Aromatnaya (3,9 ball), Samarkandskaya krupnoplodnaya (4,1 ball), Nonbehi (4,0 ball), Mushk behi (3,9 ball), Chuchuk krupnaya (4,0 ball), Urojaynaya (3,9 ball), Shirin (3,9 ball) hamda duragay Muattar (№1-20 (F1)) (4,2 ball) navlarida boshqa navlardan yuqori ekanligini ko'rsatdi. Gullash darajasi bo'yicha eng past ko'rsatkichlar Yerevan (3,1- 3,2 ball), Asinovskaya (3,1-3,4 ball), Anjeranskaya (3,0-3,4 ball), Konservnaya (3,2-3,5 ball) navlarida aniqlandi.

Kalit so'zlar: behi, nav, duragay, vegetatsiya, kurtak, kurtaklarni bo'rtishi, gullash darajasi, qiyg'os gullash, mahalliy, introduksiya qilingan.

Аннотация. В данной статье представлены результаты исследований сортов и гибридов айвы, а также приведены данные по следующим фенофазам: дата начала распускания почек (начало вегетации), начало и окончание цветения. Результаты оценки степени цветения показали, что показатели сортов Изобильная (4,0 балла), Олмабехи (4,3 балла), Ароматная (3,9 балла), Самаркандская крупноплодная (4,1 балла), Нонбехи (4,0 балла), Мушк бехи (3,9 балла), Чучук крупная (4,0 балла), Урожайная (3,9 балла), Ширин (3,9 балла) и гибрида Муаттар (№1-20 (F1)) (4,2 балла) были выше, чем у других сортов. Наименьшие показатели по степени цветения были выявлены у сортов Ереван (3,1–3,2 балла), Асиновская (3,1–3,4 балла), Анжеранская (3,0–3,4 балла) и Консервная (3,2–3,5 балла).

Ключевые слова: айва, сорт, гибрид, вегетация, почка, набухание почек, интенсивность цветения, массовое цветение, местный, интродуцированный.

Abstract. This article presents the results of research conducted on quince varieties and hybrids, detailing data on the following phenophases: the date of bud burst (the beginning of vegetation), as well as the onset and end of flowering. The evaluation of flowering intensity showed that the varieties Izobilnaya (4.0 points), Olmabehi (4.3 points), Aromatnaya (3.9 points), Samarkandskaya Krupnoplodnaya (4.1 points), Nonbehi (4.0 points), Mushk Behi (3.9 points), Chuchuk Krupnaya (4.0 points), Urozhaynaya (3.9 points), Shirin (3.9 points), and the hybrid Muattar (№1-20 (F1)) (4.2 points) performed higher than other varieties. The lowest indicators of flowering intensity were recorded in the varieties Yerevan (3.1–3.2 points), Asinovskaya (3.1–3.4 points), Anzheranskaya (3.0–3.4 points), and Konservnaya (3.2–3.5 points).

Keywords: quince, variety, hybrid, vegetation, bud, bud swelling, flowering intensity, full bloom, local, introduced.

KIRISH

Meva ishlab chiqarishni sohasini jadal rivojlantirishni intensiv tipdagi, kompakt shox-shabbali, har yili barqaror hosil beradigan, kasalliklarga chidamli, yuqori adaptivlik xususiyatiga ega bo'lgan navlarsiz tassavvur qilib bo'lmaydi. Ushbu dolzarb masalani xal qilish yuqori hosilli meva turlaridan hisoblangan behining o'rni beqiyosdir. Biologiyasi va xo'jalik xususiyatlari hamda iqtisodiy

nuqtai nazardan behi daromadli meva turi hisoblansada O'zbekistonda uning maydonlari chegaralangan.

Mevachilikning zamonaviy rivojlanishi seleksioner olimlar oldiga mahsulot sifati, hosildorligi va kasalliklarga chidamliligi bo'yicha raqobatbardosh behi navlarini yaratishni va boshqa xududlardan introduksiya qilishni taqozo etmoqda.

Bu esa o'z navbatida behi navlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni yangi darajaga olib chiqish va behizorlar maydonini kengaytirishni dolzarb masalaga aylantirmoqda.

Behi - olma va nokka nisbatan bir qator afzalliklarga ega. U kuchsiz o'suvchi, tez hosilga kiruvchi, yuqori hosilli mevali daraxt hisoblanadi. Mevasi mart – aprel oylarigacha saqlanadi. Behi kuchli xushbo'y xidga, o'ziga xos yoqimli ta'mga egaligi sababli oziq-ovqat sanoati uchun xom-ashyo hisoblanadi (Ershov L.A. Itogi sortoizucheniya ayvny v Krymu // Trudy Nikit. botan. sada. – 1964.).

Behi olma va nokka nisbatan kech gullashi sababli gulari bahorgi sovuqlardan zararlanmaydi. U yaxshi asal beruvchidir. U bilan istirohat bog'lari, xiyobonlar bezatiladi. Uning ildizi yaxshi tarmoqlanganligi, turli tuproq-iqlim sharoitiga moslashuvchanligi sababli daryo, kanal, ko'l, jarliklar qirg'oqlarini mustahkamlash maqsadida ekiladi. Uning urug'i - yuqori, 80-95 foiz unuvchanlik xususiyatiga ega (Edygova S.N., Bandurko I.A. Bioximicheskaya xarakteristika i ispolzovanie ayvny Maykop, 2001.). Mevasi - olmasimon yoki noksimon, qalin ipsimon g'ubor bilan qoplangan bo'lib, beshta urug' kamerasiga ega. Pishib-yetilgan mevasi, asosan, yashilsimon sariq, limonsimon-sariq yoki oltinsimon-sariq rangda bo'ladi. Meva eti sariq va qattiq, shirin - taxir ta'mga ega, meva markazida toshsimon qismlar majud. Urug'lari olma urug'lariga o'xshasada, shilimshiq bilan qoplangan bo'ladi. Meva o'lchami yirik 100 grammdan 1000 grammgacha bo'ladi. Behi o'simligi daraxt va buta shaklida guli oq, yakka, 2 sm. dan 5 sm. gacha kattalikda, kalta gulbandlarga joylashadi (Xrolikova A.X., Baskakova V.L. Nikit. botan. sada. – 1989.)

TADQIQOT USLUBIYOTI

Tadqiqotlar o'tkazilgan maydondagi nav va duragaylarni o'rganishda taqqoslash uchun nazorat sifatida Izobilnaya navi tanlab olindi hamda behi navlarida quyidagi fenofazalar o'rganildi: kurtaklarning yozila boshlash sanasi, ya'ni vegetatsiyaning boshlanishi, gullashning boshlanishi va tugashi. Kurtaklarning yozila boshlashi muddati kun ora, gullash muddati – har kuni o'rganiladi.

Kuzatuvlar uchun uchta tipik daraxt tanlab olinadi, ularda tadqiqotning barcha yillari mobaynida kuzatuv olib boriladi.

Fenofazalarning boshlanish fazalari quyidagi belgilar bo'yicha qayd etildi:

Kurtaklarning yozila boshlashi – daraxtlarda yorilgan kurtaklar paydo bo'lgan va ularning yuqorisida yashil bargchalarning uchlari ko'ringan. Ushbu sana gulli va o'suv kurtaklari uchun alohida-alohida qayd etildi.

Gullashning boshlanishi – daraxtlarda 5-10% gullar ochilgan, gullashning

tugashi – daraxtlarda 90% gullar gullab bo'lgan, ya'ni 75% gullarda tojbarglar to'kilib ketgan yoki ularda tugunchalar tugilgan va qo'ng'ir tus olgan.

TADQIQOT NATIJALARI

Behi navlari Farg'ona viloyati sharoitida vegetatsiya 2026 yil davomida, havo haroratiga qarab navlarda kurtaklarning bo'rtishi asosan mart oyining ikkinchi dekadasida kuzatildi. Tadqiqotlar behi navlarida kurtaklarning bo'rtishi 2026 yili 14-22 mart kunlariga to'g'ri kelganligini ko'rsatdi.

1-jadval

Behi navlari va duragaylarida fenologik fazalarning o'tishi

№	Nav va duragaylar	Vegetatsiya boshlanishi	Kurtak yozilishi	Gul qopcha ochilishi		Gullash			Gullash darajasi (ball)
				boshlanishi	tugashi	boshlanishi	qiyg'os gullashi	Tugashi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Izobilnaya (nazorat)	16/III	19/III	23/III	28/III	1/IV	6/IV	13/IV	4,0
2	Nargush	18/III	22/III	25/III	30/III	2/IV	5/IV	11/IV	3,4
3	Mushk behi	18/III	22/III	25/III	30/III	4/IV	7/IV	13/IV	3,9
4	Nonbehi	17/III	22/III	25/III	30/III	1/IV	4/IV	10/IV	4,0
5	Maselnaya rannyaya	18/III	24/III	26/III	29/III	5/IV	8/IV	15/IV	3,2
6	Shirin	20/III	24/III	27/III	30/III	4/IV	7/IV	15/IV	3,9
7	Chuchuk krupnaya	16/III	20/III	24/III	30/III	2/IV	4/IV	11/IV	4,0
8	Nikitskaya rannyaya	20/III	24/III	26/III	29/III	2/IV	6/IV	12/IV	3,6
9	Aromatnaya	17/III	20/III	24/III	29/III	2/IV	8/IV	14/IV	3,9
10	Turush Buxareskaya	17/III	21/III	23/III	28/III	2/IV	6/IV	12/IV	3,3
11	Samarkandskaya krunoplodnaya	15/III	18/III	23/III	26/III	30/IV	4/IV	12/IV	4,1
12	Olmabehi	16/III	20/III	24/III	27/III	1/IV	6/IV	13/IV	4,3
13	Yangiyulskaya kislava	21/III	27/III	29/III	3/ IV	4/VI	7/IV	13/IV	3,5
14	Turush novaya	19/III	23/III	24/III	30/III	2/IV	5/IV	10/IV	3,6
15	Krymskaya rannyaya	18/III	21/III	24/III	29/III	3/IV	6/IV	13/IV	3,6
16	Azerbayjan	22/III	26/III	29/III	3/ IV	6/IV	10/IV	16/IV	3,3
17	Dushistaya	19/III	23/III	26/III	30/III	2/IV	6/IV	12/IV	3,4
18	Baxri	19/III	24/III	26/III	29/III	3/IV	6/IV	11/IV	3,5
19	Kislava №4	19/III	22/III	26/III	29/III	5/IV	8/IV	14/IV	3,3
20	Otlichnitsa	20/III	23/III	26/III	29/III	3/IV	5/IV	13/IV	3,8
21	Sovxoznaya	21/III	24/III	26/III	30/III	3/IV	6/IV	13/IV	3,6
22	Berskaya	22/III	27/III	29/III	3/ IV	5/IV	8/IV	16/IV	3,3
23	Kolxoznitsa	18/III	24/III	28/III	2/ IV	5/IV	9/IV	16/IV	3,5
24	Urojaynaya	22/III	27/III	29/III	3/ IV	9/IV	9/IV	16/IV	3,9
25	Erevan	23/III	26/III	28/III	2/ IV	5/IV	7/IV	13/IV	3,2
26	Konservnaya	26/III	28/III	29/III	3/ IV	6/IV	8/IV	16/IV	3,2
27	Anjeranskaya	20/III	24/III	26/III	30/III	4/IV	7/IV	14/IV	3,0
28	Asinovskaya №3	17/III	24/III	26/III	30/III	6/IV	9/IV	17/IV	3,1
29	Samarkand pozdnaya	22/III	25/III	27/III	1/ IV	4/IV	7/IV	15/IV	3,4
30	Triumf	21/III	27/III	29/III	3/ IV	4/IV	8/IV	15/IV	3,0
31	Badalskaya pozdnaya	23/III	26/III	29/III	3/ IV	4/IV	7/IV	13/IV	3,5
32	№ 1-18 (F1)	18/III	23/III	16/III	19/III	3/IV	8/IV	11/IV	3,1
33	№ 1-19 (F1)	14/III	22/III	26/III	29/III	1/IV	4/IV	12/IV	3,4
34	№ 2-19 (F1)	15/III	22/III	26/III	29/III	3/IV	8/IV	14/IV	3,3
35	№1-20 (F1) Muattar	14/III	18/III	23/III	27/III	31/ III	5/IV	11/IV	4,2
36	№2-20 (F1)	23/III	26/III	29/III	3/ IV	5/IV	7/IV	13/IV	3,8

Tadqiqotlarda Izobilnaya (nazorat) naviga (16-19/III) nisbatan Shirin (20-24/III), Nikitskaya rannyaya (20-24/III), Otlichnitsa (20-23/III), Anjeranskaya (20-24/III) navlarida kurtaklarning bo'rtishi o'rtacha 3-4 kunga, Azerbaijan (22-26/III), Samarkand pozdnaya (22-25/III), Konservnaya (26-28/III), Badalskaya pozdnaya (23-26/III), Urojaynaya (22-27/III) navlarida esa kurtaklarning bo'rtishi o'rtacha 5-10 kunga kech bo'rtishi kuzatildi. Behi duragaylarida kurtaklarning bo'rtishi №1-19 (F1) (14/III), № 2-19 (F1) (15/III), Muattar (№1-20 (F1)) (14/III) nazorat navga nisbatan 2-3 kun erta kurtaklar bo'rtishi kuzatildi.

Ushbu qonuniyat gullash jarayonida ham deyarli saqlanib qoldi.

Behining Izobilnaya nazorat navida gul qopcha ochilishi boshlanish davri 2026 yilda 23 martdan boshlangan bo'lsa tugashi 28 martga to'g'ri keldi. Shirin, Nikitskaya rannyaya, Yangiyulskaya kislava, Azerbaijan, Sovxoznaya, Urojaynaya, Yerevan, Konservnaya, Samarkand pozdnaya, Badalskaya pozdnaya navlari nazorat naviga nisbatan o'rtacha 7-8 kun kech, ya'ni, gul qopcha ochilishi va tugashi 26 martdan 3 aprel kunlariga to'g'ri keldi.

Navlar ichida gul qopcha ochilishi boshlanishi Chuchuk krupnaya, Aromatnaya, Turush Buxareskaya, Samarkandskaya krupnoplodnaya, Olmabehi, Turush novaya, Krimskaya rannyaya navlarida hamda Muattar (№1-20 (F1)) duragayda 23-28 mart kunlariga, ya'ni nazorat Izobilnaya navi bilan bir vaqtda gul qopcha ochilishi boshlanishi va tugashi kuzatildi.

Behi navlarida gullashning boshlanishi Izobilnaya nazorat navida 1-aprelda kuzatilgan bo'lsa, Nonbehi, Olmabehi navlarida hamda № 1-19 (F1) duragayida nazorat nav bilan bir vaqtda gullash fazasi boshlanishi kuzatildi. Muattar (F1) duragayida esa gullashni boshlanishi erta nazorat navga nisbatan 2 kun oldin ya'ni 30 mart kuniga to'g'ri keldi. Maselnaya rannayaya, Azerbaijan, Kislava №4, Bareskaya, Kolxoznitsa, Yerevan, Konservnaya, Asinovskaya navlarida hamda № 2-20(F1) duragayda nazorat Izobilnaya navga nisbatan 5-6 kun kech gullashni boshlagani kuzatildi. O'rganib chiqilgan behi navlari va duragaylarida daraxtlarning qiyg'os gullashi hamda gullash davrini tugashi yuqorida aytib o'tilgan gullash fazasini boshlanish davridagi nazorat navga nisbatan vaqtlar oralig'i saqlanib qolganligi kuzatildi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda mahalliy va introduksiya qilingan behi navlari ichida gullash darajasini baholash natijalari Izobilnaya (4,0 ball), Olmabehi (4,3 ball), Aromatnaya (3,9 ball), Samarkandskaya krupnoplodnaya (4,1 ball), Nonbehi (4,0 ball), Mushk behi (3,9 ball), Chuchuk krupnaya (4,0 ball), Urojaynaya (3,9 ball), Shirin (3,9 ball) hamda duragay Muattar (№1-20 (F1)) (4,2 ball) navlarida boshqa navlardan yuqori ekanligini ko'rsatdi.

Gullash darajasi bo'yicha eng past ko'rsatkichlar Yerevan (3,2 ball), Asinovskaya (3,1 ball), Anjeranskaya (3,0 ball), Konservnaya (3,2 ball) navlarida

aniqlandi. Gullash darajasi bo'yicha o'tkazilgan tahlillar yuqoridagi behi navlarida hosildorlik yuqori bo'lishini taxmin qilishga asos bo'la oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Buriev X.Ch., Yenileev N.Sh. va b. Mevali va rezavor mevali o'simliklar bilan tajribalar o'tkazishda hisoblar va fenologik kuzatuvlar metodikasi. – T., 2014. – B. 37-40.
2. Седов, Е.Н. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / Е.Н. Седов, Т.П. Огольцова. – Орел: Изд-во ВНИИСПК, 1999. – 608 с.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

**Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy**